

Motion till riksdagen 2009/10:A448

av Ulf Holm m.fl. (mp)

Förändrad arbetsmarknad och arbetsmiljöinsatser

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka det ekonomiska stödet till Arbetsmiljöverket.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det ekonomiska stödet till arbetslivsforskningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lokala och regionala skyddsombud.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder som innebär att arbetsmiljökunskap förmedlas i utbildningssystemet.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket uppdraget att aktivt bidra med arbetsmiljökunskap i högskolornas och gymnasieskolornas utbildningar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram förslag på förändringar i arbetstidslagstiftningen som leder till att de anställdas möjligheter att påverka den egna arbetstiden ökar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör inbjuda arbetsmarknadens parter till överläggningar med syftet att få till stånd en trepartsöverenskommelse om statens respektive parternas ansvar vad gäller arbetsmiljöarbetet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en kommission som ges i uppdrag att ta fram riktlinjer som syftar till att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör göra en djupare kartläggning av det yrkesrelaterade våldets omfattning och vidta aktiva åtgärder för att så långt det är möjligt eliminera det yrkesrelaterade våldet.

Fel! Okänt namn på

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Diskrimineringsombudsmannen (DO) ska ges i uppdrag att i likhet med den tidigare granskningen av kollektivavtalen inom offentlig sektor också granska den övriga arbetsmarknadens kollektivavtal med direktivet att undersöka huruvida dessa avtal innehåller bestämmelser som diskriminerar hbt-personer.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som syftar till att fler på arbetsmarknaden får tillgång till företagshälsovård.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda införandet av avdragsrätt för cykelresor till och från jobbet samt för kostnader för hälsovård.²
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda införandet av avdragsrätt för friskvård.²

¹ Yrkande 4 hänvisat till UbU.

² Yrkandena 12 och 13 hänvisade till SkU.

Inledning

Miljöpartiet de gröna vill satsa resurser på att förbättra arbetsmiljön. Vi vill minimera de risker som idag kan finnas på arbetsplatser. Det räcker inte med att minska skadeverkningarna, t.ex. med personlig skyddsutrustning. Förslitnings-, hörsel-, syn-, förgiftnings- och fallskador ska elimineras genom att vi åtgärdar den fysiska arbetsmiljön.

Psykosociala problem som stress, utbrändhet och mobbning hanteras redan idag som fysiska skador av Försäkringskassan. Arbetsmiljöverket har trots mobbningsförbudet i AFS 1993:17 ännu inte påtalat ett enda fall av mobbning. Arbetstagarna ska själva och genom sina ombud ha inflytande över sin arbetssituation. Arbetsrotation, lagarbete, självstyrande grupper och inflytande över arbetstiden bidrar till en god arbetsmiljö.

I dagens samhälle vilar i hög grad värdet hos företagen på de anställdas kunskaper och kompetens. Samtidigt som hierarkier har mjukats upp, med ökat utrymme för egna initiativ och eget ansvar, har konkurrensen hårdnat.

Samhället måste motverka att den ökade konkurrensen leder till stress, utbrändhet, fler förtidspensionärer och att människor måste lämna arbetslivet. I Sverige och i resten av världen behövs därför starkare arbetsmiljölagar, bättre tillsyn, stöd för fackligt arbete och anställningstrygghet.

Med en stor tjänstesektor och ökad användning av informationsteknik kan arbetet organiseras annorlunda. Med t.ex. distansarbete ökar människors möjlighet att välja var de vill bo och vi kan sprida arbetstillfällen över landet. Samtidigt kan det dock bli problem på grund av brist i sociala kontakter med arbetskamrater.

Regeringens minskade anslag till Arbetsmiljöverket

Redan i samband med den nyttillträdde borgerliga regeringens första budgetproposition, hösten 2006, deklarerade man att regeringen ville minska Arbetsmiljöverkets anslag med ca 160 miljoner kronor åren 2007–2009.

I Miljöpartiets budgetmotion samma höst avvisade vi regeringens förslag till minskade anslag. Detta för att vi anser att satsningar på en god arbetsmiljö bidrar till att minska samhällets kostnader för olyckor och ohälsa i arbetslivet. Det är också en god investering i företagets produktivitets- och vinstutveckling.

Det är nu dags för regeringens fjärde budgetproposition och med den står det klart att de minskade anslagen till det förebyggande arbetsmiljöarbetet permanentas.

De minskade anslagen innebär att delar av verksamheter som varit inriktade på att förebygga risker och som verkat för förbättringar av arbetsmiljön ute i arbetslivet skalats bort. Den positiva utveckling som vi sett när det gäller rapporterade risker, besvär, skador, olyckor och dödsfall riskerar därmed

Fel! Okänt namn på

brytas. Det är på arbetsplatserna som de riktigt allvarliga verkningarna blir kännbara. Olyckor sker och ohälsa uppstår när arbetsgivare och arbetstagare inte längre kan få råd från experter om hur man ska lösa arbetsmiljöproblem.

Arbetsmiljöverket tvingas dra ned på inspektionsarbetet. Den kraftiga 30-procentiga neddragningen av inspektioner av landets skolor är ett otäckt exempel. Mot den bakgrunden är det bra att regeringen öppnat för mer elev- och studentinflytande på arbetsmiljöområdet inom utbildningsväsendet. Skolan är ju landets största arbetsplats och det finns stora brister i elevernas och skolpersonalens arbetsmiljö. Ökade olycks- och ohälsorisker ger sämre studieresultat. Regeringens prat om kunskapsskola och resultatmätning skorrar falskt.

Av olyckorna med dödlig utgång finns flera inom bygg- och anläggningsbranschen. Att just byggbranschen är hårt drabbad är inte nytt. Branschen har många tillfälliga arbetsplatser. Man arbetar ofta på hög höjd. Många olika företag, ofta små företag och enmansföretagare, arbetar på byggena. Det är ibland oklart vem som har ansvaret för arbetsmiljön och kontroll över kunskaperna hos dem som jobbar på arbetsplatsen.

Antalet aktörer har ökat. De stora byggtreprenörerna köper allt mer från underentreprenörer, mindre företag och konsulter. Detta produktionssätt sprider sig till andra branscher. Allt fler utnyttjar bemanningsföretag. Det gör bilden än mer komplicerad när det gäller att fastställa arbetsgivaransvar och kunskap om vars och ens kännedom om olycksrisker.

Tidspressen ökar i många branscher. Upphandling och anbudsförfarande handlar allt mer om vem som kan leverera snabbast. Det gör att många småföretagare tvingas arbeta under svår tidspress. Det kan leda till att man tummar på säkerheten och slarvar med skyddsåtgärder.

Det är olyckligt att regeringen tar resurser från den förebyggande arbetsmiljöverksamheten. I en tid med ökande behov av inspektioner, kontroller och aktiva skyddsombud tvingar regeringen Arbetsmiljöverket att dra ned på finansieringen av detta viktiga arbete på fältet.

Miljöpartiet anser att det ekonomiska stödet till Arbetsmiljöverket måste höjas.

Arbete och fritid flyter samman

De nya jobben är i högre grad inriktade på tjänster och service, vilket delvis ger en ny typ av arbetsmiljöproblem. Nu handlar det mycket mer om kontakter med kunder än med arbetskamrater och chefer. Det handlar också om ökad tillgänglighet för den enskilde. Fasta arbetstider med in- och utstämpling har minskat medan flexitider och oreglerad arbetstid har ökat. För många innebär det en större frihet medan det för andra skapar problem som kan leda till sjukdom och utslagning. Här krävs det enligt Miljöpartiet rejäla forskningsinsatser.

Men dessvärre har den borgerliga regeringen dragit ner på forskningsinsatserna på arbetsmiljöområdet. Arbetslivsinstitutet har slaktats och inte ersatts genom att institutets forskningsresurser flyttats över till en ny huvudman.

Fel! Okänt namn på

Mot bakgrund av ovanstående verkar Miljöpartiet för att det ekonomiska stödet till arbetslivsforskningen återförs till den nivå som gällde innan Arbetslivsinstitutet avvecklades.

För allt fler människor flyter arbete och fritid ihop. Många har jobb där man frivilligt eller ofrivilligt växlar från arbete till fritid flera gånger under dygnet. Det upplevs positivt av många, men som ett problem av andra. På samma sätt är det med möjligheten, eller kanske tvånget, att utföra arbete från hemmet. En del upplever det som en bonus då arbetet lättare går att förena med t.ex. familjelivet. Andra upplever det som raka motsatsen, att arbetet inkräktar på fritid och familjeliv.

Skyddsombud

De lokala och regionala skyddsombuden gör ett mycket viktigt arbete som förtroendevalda. Dessa bör ges stöd i utbildning för att kunna hålla sig uppdaterade i den förändrade arbetsmiljön och kring gällande lagar och säkerhetsföreskrifter. Oftast sker deras arbete i god relation med arbetsgivarna men i vissa fall krävs att skyddsombudet går i konflikt med arbetsgivaren för att förbättra arbetsmiljön för de anställda. Det förebyggande och systematiska arbetsmiljöarbetet som skyddsombuden utför är mycket värdefullt, såväl för arbetstagaren som för arbetsgivaren. I vissa lägen kan det också bli nödvändigt att stoppa farligt arbete på en arbetsplats. Dessa regler kräver tydlighet och att formerna för hur man utövar den är utformade på ett enkelt sätt för alla inblandade.

Obegripliga försämringar

Regeringens ovilja att avsätta medel till det förebyggande arbetsmiljöarbetet är bara en av många delar i regeringens angrepp på mänskliga villkor i arbetslivet. Det innebär också att man bortser från folkhälsopolitikens mål, att skapa samhällsliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen, där hälsa i arbetslivet är ett av de elva delmålen.

Miljöpartiet har avvisat praktiskt taget alla regeringens åtgärder på området. Vi anser att det är en dålig och orättvis politik som riktas mot dem som bäst behöver trygghet i arbetslivet. För oss är det obegripligt att regeringen försämrar möjligheterna till ett förebyggande arbetsmiljöarbete. Det är en del av folkhälsopolitiken och alla, inklusive arbetsgivarna, gynnas av att anställda arbetar i riskfria och hälsofrämjande miljöer.

Fel! Okänt namn

Förändrad arbetsmarknad

Arbetslivet förändras på ”gott och ont”. ”Gott”, därför att förändringar ofta är positiva. De kan leda till ökade kunskaper och nya värdefulla erfarenheter. ”Ont”, därför att de skapar helt nya och ibland riskfyllda situationer och nya kemiska ämnen.

Förr arbetade en majoritet av arbetskraften på stora arbetsplatser där de dag efter dag utförde samma arbetsuppgift. Den typen av arbetsplatser finns fortfarande. Men antalet som arbetar under sådana betingelser har minskat. För det ska vi vara glada. Monotona jobb innebär att de arbetande drabbas av belastnings- och förslitningsskador och andra konsekvenser av dåliga arbetsplatser och dito arbetsorganisation.

Nu handlar det om att arbetsuppgifterna blir mer varierade med mer rörliga arbeten där arbetet utförs på många olika ställen och mer ensamarbete. Under vårt arbetsliv byter vi jobb i en ökad takt. Arbetsmarknaden blir mer internationell. Dessa förändringar kräver att vi satsar resurser på arbetsmiljöarbetet. De som är inne i denna omställning ska ges goda förutsättningar att möta nya förhållanden.

Regeringen vill underlätta för den enskilde att byta jobb. Miljöpartiet anser att det är positivt. Men det är inget alternativ till att förbättra arbetsmiljön. Kampen för en god arbetsmiljö, mot förslitningsskador, monotona arbeten, mobbing, utbrändhet etc. har högsta prioritet.

Bättre utbildning och kompetensutveckling

Utbildning och kompetensutveckling är centralt för arbetsmiljöarbetet på en arbetsmarknad i förändring. Alla förändringar ska analyseras utifrån målet om en god arbetsmiljö.

Miljöpartiet kräver konsekvensbeskrivning vid förändringar. Parterna avgör vilka utbildnings- och kompetensinsatser som krävs för att skapa en god arbetsmiljö. Ofta har cheferna bristfällig kunskap om arbetsmiljöfrågor.

Vårt utbildningssystem är svagt vad gäller utbildning om arbetsmiljö och vikten av skyddsarbete. Det är särskilt problematiskt när det gäller yrkesinriktade utbildningar. Hur mycket vikt lägger man t.ex. på arbetsmiljön i skolorna i kurserna på Lärarhögskolan? Och hur ser det ut med arbetsmiljöutbildning i kurserna på polishögskolan och på gymnasieskolans yrkesinriktade program?

Miljöpartiet menar att regeringen bör vidta åtgärder som innebär att arbetsmiljökunskap förmedlas i utbildningssystemet. Därutöver bör regeringen ge Arbetsmiljöverket uppdraget att aktivt bidra med arbetsmiljökunskap i högskolornas och gymnasieskolornas utbildningar.

Inflytande över arbetstiden

En rad olika undersökningar, däribland Arbetsmiljöverkets och SCB:s Arbetsmiljöundersökningen 2007 visar att en stor majoritet kräver inflytande över arbetstidens förläggning och arbetets innehåll. Enligt vår mening är det en av de allra viktigaste frågorna att lösa. Gedigen forskning visar att brist på inflytande över hur den egna arbetstiden disponeras är en vanlig orsak till utbrändhet.

I Arbetsmiljöundersökningen 2007 ställs en rad frågor om hur arbetskraften uppfattar sin situation utifrån tidsaspekter. Dessvärre går utvecklingen åt fel håll. Allt fler anser sig ”ha alldeles för mycket att göra”, ”kan inte själv bestämma arbetstakten”, ”tvungen att dra in på luncher”, ”arbeta över eller ta med arbete hem” och ”har svårt att sova på grund av tankar på jobbet”.

För Miljöpartiet är det viktigt att denna utveckling bryts, det måste helt enkelt bli enklare att som arbetstagare själv styra över sin arbetstid. Vi tror att det kan både minska de stressrelaterade sjukdomarna och bidra till ökad jämställdhet. Vi vill därför att regeringen lägger fram förslag på förändringar i arbetstidslagstiftningen som leder till att öka de anställdas möjligheter att påverka den egna arbetstiden.

Att få ihop det s.k. livspusslet, dvs. hur vi ska hinna med arbete, barn och anhöriga, träffa kompisar, delta i föreningsliv, gå på teater och konserter etc. är en av vår tids viktigaste uppgifter. Miljöpartiet påstår inte att allt detta kan lösas genom åtgärder för en god arbetsmiljö. Det krävs också andra samhällsliga åtgärder för att underlätta att pusslet kan läggas. Ett exempel är Miljöpartiets förslag om att småbarnsföräldrar ska ha laglig rätt att gå ned i arbetstid och kompenseras för detta genom pengar från statskassan. Arbetsgivare och arbetstagare ska arbeta fram lösningar för att organisera jobbet på bästa möjliga sätt.

Arbetsmarknadens parter

Arbetsmiljö är ingen förhandlings- eller tvistefråga. Arbetsmiljöproblem ska lösas av parterna i samverkan. Arbetstagersidan har majoritet i arbetsmiljökommittéer. Arbetsmiljöinspektionen kan bistå med expertråd. Parterna spelar alltså en helt avgörande roll i arbetsmiljöarbetet. Det gäller i synnerhet regionalt, lokalt, branschvis och på den enskilda arbetsplatsen. Historiskt har arbetarskydd och arbetsmiljöarbetet drivits fram av facken, ofta i hård kamp mot arbetsgivarna. Nu har arbetsgivarna tagit till sig att resurser som satsas på en god arbetsmiljö är väl använda pengar. En god arbetsmiljö ger konkurrensfördelar, trivsel och produktivitet utveckling. Man kan alltså tjäna pengar på goda arbetsförhållanden och trivsamma arbetsplatser.

Det råder en bred politisk enighet om att den svenska förhandlingsmodellen med lagar och kollektivavtal är ett bra instrument för att reglera förhållandena på arbetsmarknaden. Till och med de borgerliga partierna har insett

Fel! Okänt namn på

att avtal mellan parterna lägger grunden för arbetsfred och goda resultat. Det betyder inte att politiken spelat ut sin roll. Vi vill utveckla och förstärka ramlagarna så att skyldigheter och rättigheter klart framgår. Vi behöver levande och aktiva kontakter mellan staten och arbetsmarknadens parter.

I Sverige har vi goda traditioner vad gäller ansvarsfördelningen mellan staten och arbetsmarknadens parter. Dessa goda traditioner vill Miljöpartiet fortsätta att vårda.

Den snabba förändringen av arbetsmarknaden skärper kraven på flexibilitet och förändringsvilja, när det gäller partssamverkan och arbetsmiljöinsatser. Miljöpartiet anser att regeringen bör inbjuda arbetsmarknadens parter till överläggningar med syftet att få till stånd en trepartsöverenskommelse om statens respektive parternas ansvar vad gäller arbetsmiljöarbetet.

Åtgärder för jämställdhet

Fler kvinnor än män drabbas av utbrändhet på grund av att det är svårt att få ihop livets olika delar. Det finns en enkel förklaring. Det är kvinnorna som tar ansvar för allt det som ska göras vid sidan om det arbete som ger förvärvsinkomster. Kvinnorna tar hand om det obetalda arbetet. Det är enligt vår mening oacceptabelt. Det krävs en rad skarpa åtgärder som leder till jämställdhet mellan kvinnor och män. Ett steg är en mer individualiserad föräldraförsäkring som inte ger papporna utrymme att tacka nej till att vara tillgängliga för sina barn.

Den svenska arbetsmarknaden är könsuppdelad. Kvinnorna dominerar i branscher där anställnings- och arbetsvillkoren konsekvent nedvärderas i förhållande till mansdominerade branscher. Det handlar om lägre löner, större andel deltid och tidsbegränsade anställningar i kvinnodominerade branscher och sektorer. Det är en strukturell diskriminering där kvinnor systematiskt nedvärderas.

Miljöpartiet menar att det krävs åtgärder för att bryta upp den könsuppdelade arbetsmarknaden. En central uppgift är att eleverna redan i grundskolan får information om vad olika yrkesval innebär. Studier visar att kunskap om vård och omsorg är skrämmande låg bland pojkar när de ska välja inriktning på sin gymnasieutbildning.

Arbetsplatser med jämn könsfördelning är oftast bättre än arbetsplatser där ett av könen dominerar. Det bidrar till en bättre arbetsmiljö. Kvinnor har ofta en lärande inställning till nya företeelser och förändringar. Män övervärderar ofta sin förmåga på områden som de saknar erfarenhet av.

Det är Miljöpartiets uppfattning att regeringen bör tillsätta en kommission som ges i uppdrag att ta fram riktlinjer som syftar till att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. Kommissionens sammansättning bör vara sådan att arbetsmarknadens parter inom såväl privat som offentlig sektor finns representerade.

Kvinnor utsätts för yrkesrelaterat våld

I början av 1980-talet uppgav 1,3 procent av kvinnorna att de hade utsatts för yrkesrelaterat våld under det senaste året, enligt SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden (ULF). Det kan jämföras med att 2 procent av kvinnorna uppgav att man utsatts för våld i bostaden. Men den relationen har förändrats. I motsvarande undersökning 2005 hade andelen yrkesrelaterat våld mer än fördubblats till 4 procent medan våldet i hemmet ligger kvar på samma nivå som i början av 1980-talet.

Trenden bekräftas också av undersökningar som olika fackförbund gjort liksom att det är inom klientintensiva kvinnodominerade yrken som våldet ökar mest. Det är alltså i förhållandet mellan klient och yrkesutövare som våldet tilltar.

Det krävs aktiva åtgärder för att bryta denna olyckliga utveckling. Miljöpartiet föreslår att regeringen gör en djupare kartläggning av våldets omfattning och vidtar aktiva åtgärder för att så långt det är möjligt eliminera det yrkesrelaterade våldet.

Internationell arbetsmarknad

En global arbetsmarknad betyder att arbetsmarknad och arbetsplatser måste utvecklas. Den s.k. fria rörligheten av arbetskraft, tjänster, kapital och varor inom EU betyder att kulturer, traditioner och arbetsmetoder möts på nya arenor. Kontakter och utbyte med länder utanför EU ökar. Det finns mycket som är positivt i denna utveckling. Internationella kontakter och relationer är i grunden positivt och kan, när de hanteras rätt och respektfullt, bidra till samarbete, vänskap och fred.

Det gäller att inte blunda för problemen. Olika språk, kulturella traditioner, regelverk, lagar och avtal kräver åtgärder som underlättar umgänget. Det gäller särskilt inom arbetsmiljöområdet. Att anställda med utländsk bakgrund är överrepresenterade i olyckor med dödlig utgång visar att insatser för att förebygga olyckor och ohälsa är otillräckliga, även om Arbetsmiljöverket åstadkommit mycket.

Miljöpartiet anser att mer måste göras för att arbetskraften ska behandlas likvärdigt i arbetslivet. Många svenska företag, t.ex. Ericsson och Alfa Laval, har lång erfarenhet av internationellt arbete. Vi menar att det borde vara möjligt att ta tillvara deras erfarenheter för ett framgångsrikt arbetsmiljöarbete.

Rättvisemärkt – Rättvis handel

Rättvisemärkt och Rättvis handel är indirekt kopplade till arbetsmiljön på svenska arbetsplatser. Miljöpartiet menar att arbetsmiljön i andra delar av

Fel! Okänt namn på

världen är lika viktig som i Sverige. Om vi hävdar att det ska vara reglerade och rättvisa villkor på svensk arbetsmarknad så gäller förstås också detta på den globala arbetsmarknaden.

Vår möjlighet att genom politiska beslut påverka hur det ser ut på arbetsplatser i andra länder är begränsad. Men importerande svenska företag, kommuner och landsting kan ställa krav på rimliga arbetsförhållanden där varorna och tjänsterna produceras. Många företag gör vad de kan i detta avseende. Men att det finns exempel på motsatsen är enligt Miljöpartiets uppfattning oacceptabelt.

Som konsumenter kan vi göra aktiva val. Vi kan välja att handla hos seriösa företag och köpa varor som är rättvisemärkta.

En arbetsmarknad fri från diskriminering

Diskriminering har alltid förekommit i arbetslivet. Det som sker i arbetslivet på de enskilda arbetsplatserna speglar hur det ser ut i det övriga samhället.

Miljöpartiet anser att det är särskilt viktigt med en arbetsmarknad som är fri från diskriminering. Arbetet är en mycket stor del av vårt sociala och kulturella liv där vi lägger en mycket stor del av dygnet. Arbetet är en viktig del i vår ekonomiska försörjning. De flesta av oss kan inte välja bort arbetet.

För den som diskrimineras eller mobbas på arbetet kan livet bli mycket påfrestande och påverkar givetvis också ens liv utanför arbetet. Arbetsmiljöinspektionen ingriper inte mot mobbning, trots att det sedan 1993 finns ett förbud mot kränkande särbehandling, AFS 1993:17. Att bli utsatt för trakasserier från sin omgivning kan till sist bli outhärdligt. Cirka 200 mobboffer väljer varje år att ta sitt liv.

Alla har rätt att bli respekterade för den man är. Allt annat är oacceptabelt.

Diskriminering och mobbning som riktas mot enskilda är förbjudet i lag och skadar den som utsätts. Det finns en strukturell diskriminering i arbetslivet som riktas mot vissa grupper. Ett typiskt exempel är kvinnolönerna. Hälften av den genomsnittliga löneskillnaden kan förklaras med att kvinnor får lägre lön för att de är kvinnor. Det är en diskriminering som hela kvinnokollektivet får bära.

Arbetskamrater har fördomar om homosexuella

Forskning visar att mer än 25 procent av homosexuella väljer att gå till jobbet dag efter dag utan att helt kunna visa vilka de är och hur deras liv är. I fikarummet vill de inte berätta vad de gjort på semestern eftersom det då kan avslöjas att de älskar och lever tillsammans med en person av samma kön.

Cirka 50 procent av hbt-personer upplever att deras arbetskamrater har fördomar om homosexuella.

Homombudsmannen (HomO) har granskat kollektivavtalen inom offentliga sektorn. Det visade sig att samtliga avtal innehöll bestämmelser som diskriminerade hbt-personer.

Enligt LO har en del av detta nu rättats till. Och glädjande nog uttrycker man också att det visar hur viktigt det är att antidiskrimineringsarbetet genomsyrar allt fackligt arbete. LO välkomnar också antidiskrimineringslagstiftningen och säger att den är ett mycket viktigt verktyg.

Det måste bli lika naturligt för våra fackligt förtroendevalda att ta strid för medlemmar som blivit diskriminerade för sin sexuella läggning som någon annan orsak. Det ska, så att säga, sitta i ryggmärgen på de förtroendevalda. Detta är krav som vi oåterkalleligen kommer att ställa på våra fackliga företrädare och som vi kommer att följa upp och utvärdera, skriver LO-ledningen, med Vanja Lundby-Wedin i spetsen, i en kommentar i samband med att LO presenterade sin policy mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning eller könsidentitet.

Miljöpartiet anser att Diskrimineringsombudsmannen (DO) ska ges i uppdrag att i likhet med den tidigare granskningen av kollektivavtalen inom offentlig sektor också granska den övriga arbetsmarknadens kollektivavtal med direktivet att undersöka huruvida dessa avtal innehåller bestämmelser som diskriminerar hbt-personer.

Strukturell diskriminering

Att personer med annan etnisk bakgrund än svensk diskrimineras i arbetslivet blir vi påmind om varje dag. En mycket stor del av denna grupp diskrimineras genom att de helt enkelt utestängs från arbetslivet, de får inga jobb på grund av sin etniska bakgrund. Andra, särskilt de s.k. papperslösa tvingas arbeta under näst intill slavliknande villkor. Gruppen som helhet är dessutom hänvisad till de sämst avlönade jobben och är överrepresenterad i gruppen med otrygga anställningsförhållanden.

Diskrimineringen av funktionshindrade liknar den som bygger på etnicitet. Skillnaden är den att medan papperslösa invandrare i hög grad utnyttjas av skrupelfria privata arbetsgivare så hänvisas många funktionshindrade till skyddat arbete av olika slag. Med det påstår vi inte att skyddat arbete är dåligt. Tvärtom är det många som behöver den typen av arbete under en period av sitt arbetsliv. Problemet är att många hamnar där för gott trots att meningens är att det skyddade arbetet ska leda till att de allra flesta ska kunna slussas ut på den öppna arbetsmarknaden. Till det finns flera orsaker. Men det finns utan tvekan också en strukturell diskriminering som innebär att funktionshindrade i hög grad utestängs från arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn

Företagshälsovården är viktig

Att verka för sunda och säkra arbetsplatser och förebygga ohälsa är den viktigaste uppgiften i arbetsmiljöarbetet. Arbetet med att förebygga olyckor har högsta prioritet. Det finns ett klart samband mellan god hälsa och minskade olycksrisker. Människor som mår bra är mer uppmärksamma och klartänkta när det gäller att vidta åtgärder och minimera risken för olyckstillbud.

Företagshälsovården spelar en mycket viktig roll i sammanhanget. Förebyggande regelbundna hälsoundersökningar bör finnas för alla anställda oavsett bransch eller arbetsgivare. Det finns ingen tvingande lagstiftning om företagshälsovård. Alla borde inse vinsterna med regelbundna hälsokontroller.

Allt färre har tillgång till företagshälsovård. 1995 hade 77 procent tillgång till företagshälsovård. 2007 är det nere i 73 procent. Det strider mot arbetsmiljölagens krav på sunda och säkra arbetsplatser.

Miljöpartiet anser att regeringen bör tillsätta en utredning som syftar till att fler på arbetsmarkanden ska få tillgång till företagshälsovård.

Hälsofrämjande arbetsplatser

Egenkraft och egenkontroll är viktiga beståndsdelar, men det måste också finnas resurser och en ledning som bidrar till utveckling av hälsofrämjande insatser.

Hälsofrämjande arbete på arbetsplatserna hör samman med ett hälsosamt liv. Hälsosofarliga arbetsplatser ger problem för livet vid sidan om arbetet. Hälsofrämjande arbetsplatser bidrar till en bra folkhälsa.

Hälsofrämjande arbete måste integreras i det kontinuerliga och systematiska arbetsmiljöarbetet. Tillfälliga insatser och projekt ger inga långsiktigt hälsofrämjande resultat. Varaktighet och framförhållning är nyckelord för att nå och bibehålla god hälsa.

Hälsokontroller är bra, men än viktigare är det med friskvårdsåtgärder. Inte minst för dem som har ett stillasittande jobb. Vi är inte skapta för att sitta fastlåsta framför en dataskärm. Vi behöver regelbunden motion och fysisk aktivitet som håller i gång muskelmassan och smörjer kroppens leder.

Kultur är ett relativt nytt och spännande inslag i friskvårdsinsatserna som behöver utvecklas och spridas. Kan sedan kultur och fysiska aktiviteter kombineras i friskvården så kan vi odla både kropp och själ.

Regering och riksdag bör understödja hälsofrämjande insatser och betenden. Miljöpartiet anser att regeringen bör utreda att införa avdragsrätt för cykelresor till och från jobbet samt för kostnader för friskvård.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 1 oktober 2009

Ulf Holm (mp)

Lage Rahm (mp)

Gunvor G Ericson (mp)

Mikaela Valtersson (mp)

Thomas Nihlén (mp)